

SAMHÄLLS- VETENSKAPLIG FORSKNING

UMEÅ UNIVERSITET

Samhällsvetenskaplig forskning 2017 – Umeå universitet

3 Förord

Forskning vid institutioner:

4 Geografi och ekonomisk historia

6 Handelshögskolan

6 Företagsekonomi

6 Nationalekonomi

7 Statistik

8 Informatik

10 Juridiska institutionen

12 Kostvetenskap

14 Pedagogik

15 Psykologi

16 Socialt arbete

18 Sociologi

20 Statsvetenskap

22 Tillämpad utbildningsvetenskap (TUV)

Forskning vid enheter och centrumbildningar:

24 CEDAR – Enheten för demografi- och åldrandeforskning

25 CERUM – Centrum för regionalvetenskap

26 Enheten för polisutbildning

28 Juridiskt forum

29 Umeå centrum för genusstudier (UCGS)

FÖRORD

I Umeå universitets Vision 2020 beskrivs att universitetets forskare ska verka i vetenskapligt gränsöverskridande och kreativa miljöer som antar samhällets utmaningar och bidrar till att lösa svåra samhälls- och miljöproblem. Forskningen ska också vara nyskapande och ha internationell genomslagskraft.

Samhällsvetenskaplig forskning vid Umeå universitet vill i linje med denna vision bidra till en socialt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling. Våra forskningsmiljöer har i allt högre grad attraherat externa forskningsanslag i konkurrens under de senaste åren. Detta tyder på att fakultetens forskare håller hög nationell och internationell klass.

Ambitionen med denna skrift är att på ett överskådligt sätt visa på ett urval av universitets samhällsvetenskapliga forskningsprofiler och de viktiga samhällsområden som vår forskning bidrar till.

Ulrika Haake
Dekan

GEOGRAFI OCH EKONOMISK HISTORIA

Hur nyttjar vi våra gemensamma resurser idag och hur har vi gjort det förr?
Hur åldras, reser, flyttar och turistar vi? Det är några av de ämnen som beforskas
vid Institutionen för geografi och ekonomisk historia.

Forskningen bedrivs inom ett antal profilområden.

Befolkningsgeografi - mobilitet, livsbanor och familjer

Forskningen rör frågor som regional utveckling, urbanisering, internationell migration, förändrade familjeförhållanden och åldrande befolkning. Hur påverkas närhet och avstånd till familjemedlemmar av flyttningar? Hur bidrar migration till regionala skillnader i åldrande av befolkningen?

Näringslivshistoria

Den sammanhållande tematiken rör orsaker och drivkrafter bakom näringslivets formering, omvandling och roll i den svenska ekonomins globalisering och i samhällets organisering. Entreprenörskapets villkor för män och kvinnor under olika perioder samt den tekniska utvecklingens inverkan är av särskilt intresse.

Ekonomisk-historisk och näringslivshistorisk miljöhistoria

Forskningen behandlar dels makroekonomi, dels företags- och näringslivshistoriska frågor. Här studeras tillväxt, energi och miljö, historiska miljöräkenskaper och grönt sparande, näringslivsstrategier, samspel näringsliv och myndigheter, lagstiftning samt innovationer.

Ekonomisk geografi - rörlighet, omvandling och regional utveckling

Det finns stora ekonomiska obalanser mellan regioner inom länder och inom överstatliga samarbetsorganisationer som EU. Vad är det som gör att vissa regioner uppvisar högre tillväxt och större förmåga till förnyelse

än andra? Varför är vissa regioner specialiserade inom viss typ av produktion?

Politik, ekonomi och institutionell förändring i välfärdsstaten: skatter, regionalpolitik och infrastruktur

Inom detta område studeras hur långsiktiga relationer mellan ekonomiska strukturer, politiska beslutssystem och samhällets organisatoriska system byggs upp och förändras; vilka drivkrafter aktörer och intressegrupper har, samt vilket resultat den ekonomiska politiken får på tillväxt och fördelning.

Samhällsomvandling i relation till miljö och naturresursfrågor

Den stora samhällsomvandling som pågår i relation till ökade klimatförändringar visar att miljöproblem är skapade av människan, och därför också behöver förstås samhällsvetenskapligt. För att kunna göra detta krävs en förståelse av geografiska processer - omflyttningar, lokalisering och rumsliga processer - och av de policy- och planeringsprocesser som hanterar omvandlingar.

Turismgeografisk forskning

Inom turismforskningen studeras turismbranschens potential för regional utveckling. Här finns forskning om fritidshusboende, planering relaterad till turism samt mer allmänt om turismutveckling i glest befolkade regioner. Frågeställningarna berör ekonomisk diversifiering i glesbygd, fritidshusägare som en resurs för landsbygden och hur turism kan användas för att öka den regionala attraktiviteten.

HANDELSHÖGSKOLAN

Hur kan begränsade resurser förvaltas för att skapa mer resurser?
Vid Handelshögskolan forskas kring hur det kan ske på ett hållbart sätt.

Handelshögskolan vid Umeå universitet samlar Europas mest framstående forskargrupp inom miljö- och naturresursekonomi för att utvärdera effekterna av olika policyinstrument. Handelshögskolan har även lett det största programmet i världen när det gäller hållbar kapitalförvaltning för att utvärdera det ekonomiska utfallet av olika typer av hållbara och ansvarsfulla investeringsstrategier.

Forskningen bedrivs inom skolans tre avdelningar företagsekonomi, nationalekonomi och statistik.

FÖRETAGSEKONOMI

Forskning och undervisning inom företagsekonomi är särskilt fokuserad på de två profilområdena hållbarhet och företagsetik samt på projekt, innovationer och nätverk.

Hållbart företagande

Den centrala problemställningen i forskningsprofilen fokuserar på hållbara investeringar samt etiska, sociala och miljörelaterade frågor och hur de påverkar det omgivande samhället, i syfte att bättre förstå individers och organisationers villkor över tid.

Projekt, innovation och nätverk

Forskningsprofilen fokuserar på utmaningen att tänja på bransch- och organisationsgränser för att effektivt organisera för osäkerhet och förändring i syfte att möjliggöra innovation och ökad konkurrenskraft.

Individens finansiella beslut och risktagande

Den centrala problemställningen utgår från vad som styr individers beslut relaterat till finansiell risk.

Revisionskvalitet

Forskning kring vad som driver revisionskvalitet och efterfrågan på revisionstjänster.

NATIONALEKONOMI

Avdelningen för nationalekonomi bedriver forskning inom huvudsakligen fyra områden.

Miljö- och naturresursekonomi

Ett forskningsområde handlar om hur miljöpolitik och miljöskatter påverkar enskilda konsumenter, företag, och industrier. Ett annat är internationell miljöpolitik. Ett tredje är naturresursekonomi där det finns två olika inriktningar: marknadsprissatta respektive icke-marknadsprissatta naturresurser.

Offentlig ekonomi

Forskning om optimal beskattning och tillhandahållande av kollektiva varor. Ett exempel är inkomstbeskattning i ekonomier med ofullständig konkurrens på arbetsmarknaden. Ett annat exempel är ekonomiska federationer, där olika nivåer fattar självständiga beslut om inkomster och utgifter. Inom området bedrivs även forskning om marknadens funktionssätt, särskilt marknader där offentliga och privata aktörer möts, som avreglering av läkemedelsmarknaden och offentlig upphandling.

Arbetsmarknadsekonomi

Forskning bedrivs om arbetsmarknadsutbildning, lönebildning, pendling och migration. Forskningen om arbetsmarknadsutbildning kan avse effekterna på framtida inkomster och sysselsättning av att genomgå sådan utbildning. Man forskar även om hur ekonomisk politik påverkar lön och sysselsättning i ekonomier där fackföreningar har en stark ställning på arbetsmarknaden.

Ekonometri

Ekonometri används för att testa om ekonomiska teorier stämmer och för att bestämma storleken på de delar av de ekonomiska modeller där ekonomisk teori inte ger någon vägledning. Den ekonometriska forskningen

är både metodinriktad och ett tillämpad. Ett område är finansiell ekonometri och arbeten kring riskhanteringsmått och modellansatser för omsättning och ägande av aktier.

Inom nationalekonomi bedrivs även forskning om bland annat hälsoekonomi, u-landsekonomi, tidsallokering inom hushållssektorn och finansiell ekonomi.

STATISTIK

Enhetens övergripande forskningsprofil är *Modeller och metoder för analys av registerdata och longitudinella studier*. Även om institutionen tillhör samhällsvetenskaplig fakultet, bedrivs forskning också i samarbete med andra akademiska discipliner, exempelvis medicin.

Kausal inferens och ofullständiga data

De nationella register som finns i Sverige utgör en guldgruva för forskning inom samhällsvetenskap och medicin. Trots det är de statistiska metoder som används ofta inte anpassade för att möta de utmaningar som stora individbaserade, ofta sammanlänkade, registerdata utgör. Sammanlänkade register används ofta för att utvärdera effekter av behandlingar inom exempelvis medicin, utbildning och arbetsmarknad. I forskningen utvecklas metoder för utvärderingsstudier som är robusta.

Psykometri

Syftet är att utveckla nya statistiska metoder och statistisk programvara för att utvärdera kunskapsprov samt för att säkerställa att proven är rättvisa för alla provtagare oavsett bakgrund. Olika typer av kunskapsprov används såsom antagningsprov, certifieringsprov, och internationella kunskapsmätningar.

Medicinsk biostatistik

Statistiska metoder och programvara utvecklas för att svara på frågeställningar som uppkommer inom medicinsk och hälsovetenskaplig forskning. Sådana frågeställningar gäller samband mellan riskfaktorer och sjukdom, förändringar över tid, och hur man hanterar bortfall.

Statistisk inferens under icke-traditionella villkor

Inom statistiken och dess tillämpningar möter man tämligen ofta datamaterial som inte uppfyller vanliga antaganden. Inom denna forskning föreslås och studeras nya metoder med egenskaper som ligger mycket nära vanliga traditionella metoder, men som fungerar även i fall där traditionella metoder inte gör det. Ny metodik utvecklas också för att hantera när datamaterial samlas in på icketraditionellt sätt i enkätundersökningar där svaren är ”mellan tummen och pefingret”.

INFORMATIK

Hur formar vi informationsteknologin – och hur formar den oss?
Det forskas det kring inom informatik.

Forskning inom informatik handlar om samspelet mellan människa och informationsteknik. Ämnet studerar informationsteknikens möjligheter och begränsningar i relation till individer, grupper och samhälle. Förståelsen för samhällets digitalisering omsätts i teori- och metodutveckling samt hjälpmedel för utveckling, drift, ledning och utvärdering av informationsteknik.

Forskning inom informatik bedrivs i huvudsak inom de två internationella forskningsområdena interaktionsdesign och informationssystem. På Institutionen för informatik vid Umeå universitet avspeglas detta i två övergripande forskningsprofiler, *Människa-datorinteraktion & sociala medier* samt *IT-management*.

Människa-datorinteraktion & sociala medier

Forskningen behandlar hur interaktion med och via informationsteknik kan studeras, beskrivas, teoretiseras, designas och utvecklas.

IT-management

Forskningen behandlar utformning och användning av ny informationsteknik, digital innovation och öppna innovationsprocesser. Profilen är inrättad i form av Svenskt Centrum för Digital Innovation (SCDI).

Härutöver bedriver institutionen för informatik forskning inom en mängd olika områden. På ett övergripande

plan studeras informationsteknik utifrån de tre analysnivåerna *Individ*, *Organisation* och *Samhälle*.

Individ

På en individnivå spänner forskningen över allt från användarupplevelser, nätkulturer och nya sätt att mötas och kommunicera till relationsskapande i sociala medier, unga på nätet och frågor om e-hälsa. Man studerar även hur internet bäddas in i aktiviteter, processer och vardagsföremål.

Organisation

Vad gäller organisationer är man lika intresserad av traditionell tung industri som förutsättningar för digitalt entreprenörskap, digital innovation och uppstartsföretag. Forskningen spänner även över frågor om exempelvis IT-organisering, strategiarbete och ledarskap.

Samhälle

Ur ett samhällsperspektiv är frågor om integritet, övervakning och teknikstress centralt för att skapa förståelse för vårt framväxande IT-samhälle. Det bredare samhällsperspektivet inkluderar även frågor rörande digitalisering av skolan, lärande samt frågor om genus och e-demokrati.

JURIDISKA INSTITUTIONEN

Land skall med lag byggas. Men hur förstås och tillämpas lagarna i domstolar, av myndigheter och i övriga samhället? Det belyses inom juridiken.

Den rättsvetenskapliga forskningen vid Juridiska institutionen bedrivs inom ramen för ett antal olika teman.

Barn- och familjerätt

Inom temat utforskas barns rättigheter och hur de tas till vara, i skolan, i hemmet och i samhället. Här forskas även kring frågor om bodelning, underhåll och sociala förmåner. Rättens förhållande till olika familjeformer och sexualitet med utgångspunkt från genusrättsliga, barnrättsliga och andra tvärvetenskapliga perspektiv beforskas också.

Brottsoffer i rättsväsendet

Forskningen fokuserar på rasism, offer för människohandel, näthat och möjligheten för brottsoffer att göra sin röst hörd i rätten. Dessutom bedrivs forskning om offer för hatbrott i ett europeiskt perspektiv samt om brottsoffers möjlighet till upprättelse i internationella konflikter.

Centrum för europarätt och internationell handelsrätt

Centret omfattar forskningsfrågor inom europarätt och internationell handelsrätt. Det innefattar arbetsrätt, statsstöd och upphandling samt konstitutionell EU-rätt och samspelet mellan EU-domstolen och nationella domstolar.

Civilrättens fundament

Forskningen rör förhållanden mellan enskilda, olika former av avtal, skadestånd och familjerättsliga frågor.

Det handlar bland annat om rättsligt skydd mot över-skuldsättning eller fördelning av arv. Andra aktuella forskningsfrågor rör juridiska aspekter på mark- och miljörättsliga frågor, som till exempel förhållandet mellan äganderätten till fast egendom och renskötselrätten.

Rätten och innovationsteknologin

Inom temat behandlas forskningsfrågor med arbetsrättslig inriktning, välfärd, socialförsäkringar och arbetsmarknad. Forskningen omfattar anställningsskydd, likabehandling och diskriminering samt rättsliga aspekter på ett hållbart arbetsliv och jämställdhet, socialförsäkring och arbetsförmåga. Inom temat återfinns också forskning om skoljuridik.

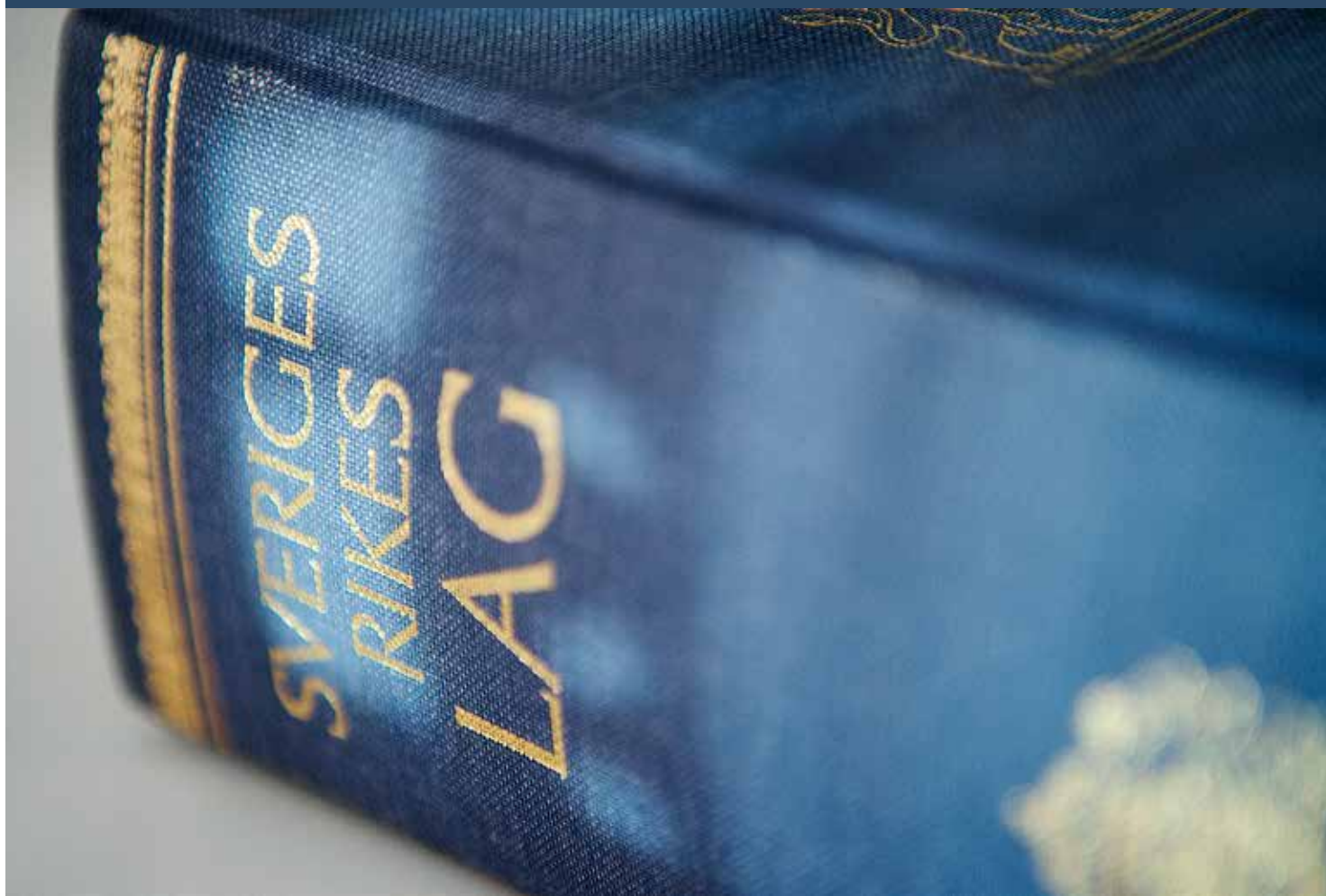
Samspelet mellan privaträtt och offentlig rätt

Den forskning som bedrivs inom ramen för temat omfattar stora delar av rättssystemet, och handlar bland annat om privat ägande och offentliga krav på markanvändning, samverkan och kollisioner mellan privat och offentlig reglering samt frågor om privatiseringar och konkurrensrättsliga utmaningar.

Stat, individ och säkerhet

Forskning inom temat berör rättsliga aspekter på samhällets krisberedskap, införandet av internationella regler mot människohandel, teknisk underrättelseinhämtning samt rättsliga aspekter på polisens arbete och brottsutredares tillgång till handlingar.

SVERIGES
RIKES
LAG

KOSTVETENSKAP

Äta bör man. Hur maten samspelar med hälsan, miljön och den sociala samvaron är ämnen som det forskas kring inom kostvetenskap.

Som forskningsämne inrättades kostvetenskap 1995 i Umeå. Ämnet är tvärvetenskapligt och handlar om människans möte med maten.

Måltider inom skola, vård och omsorg

Måltider inom skola, vård och omsorg är något som alla svenskar kommer i kontakt med i större eller mindre utsträckning. Hur måltiderna ska organiseras för att resultera i en verksamhet som är näringsmässigt, hälso-mässigt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar har därför stor betydelse både för individen och för samhället i stort.

Hälsa

Ur ett folkhälsoperspektiv är mat viktigt för att förebygga sjukdom. Syftet med forskningen inom profilmrådet hälsa är att bättre försöka förstå hur den mat vi äter påverkar vår hälsa på individ- och samhällsnivå.

Kost- och nutritionsbehandling

Forskningen sker främst i samarbete med forskare inom det medicinska området. Det som studeras är bland annat hur en kost- och nutritionsbehandling kan individ-

anpassas för att möjliggöra ett förbättrat hälso- och sjukdomstillstånd hos patienten.

Lärande

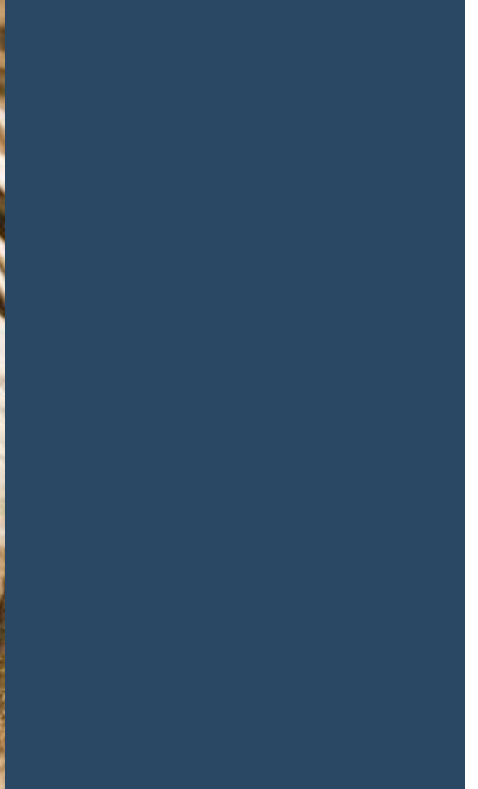
Profilmrådet inkluderar forskning som syftar till att öka kunskaperna om vilken betydelse ramfaktorer och andra förutsättningar har för lärande om mat och hälsa inom ämnet hem- och konsumentkunskap. Man studerar även skolmåltidens betydelse för lärande samt undervisning och lärande som rör högskolans pedagogiska utveckling.

Individ och samhälle

Inom detta område studeras hur individer samspelar kring mat och måltider ur ett sociologiskt och samhällsligt perspektiv.

Mätning och värdering av kostintag och kostdata

För att kunna förstå hur den mat vi äter påverkar hälsa och sjukdom är det centralt att studera och värdera individers och gruppers kostintag. Inom detta området studeras hur kostintaget ser ut hos individer eller grupper och hur man kan undersöka och värdera kostintag.

PEDAGOGIK

Vi lär så länge vi lever. Men hur går lärandet egentligen till?
Vad lär vi och varför? Det studeras i pedagogisk forskning.

Forskning i pedagogik syftar till att skapa kunskap om de processer genom vilka människan formas och förändras i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. Inom det pedagogiska problemområdet behandlas olika aspekter av fostran, utbildning, lärande, undervisning eller andra påverkansprocesser.

Lärande, utvärdering och bedömning

Inom detta forskningsområde studeras utvärdering och bedömning. Lärandeaspekter kommer även in i forskningen kring lärandeeffekter av entreprenöriell pedagogik, men också i forskning om det ”oavsiktliga” lärande som sker inom ramen för utvärderingar. Utvärdering som styrning av skolan och högskolan undersöks i flera stora projekt.

Idrottspedagogik

Den idrottspedagogiska forskningen är indelad i två profiler: Inom ramen för *Idrottskultur och samhälle* står idrott som kultur- och samhällsföreteelse i fokus. I denna profil studeras olika former av kroppsövningskulturer i nationella, komparativa och historiska perspektiv med särskilt intresse för den svenska idrottsrörelsen. Inom ramen för *Idrott och hälsa* fokuseras på skolans kroppsövningsämne Idrott och hälsa, respektive forskas om fysisk aktivitet och hälsa.

Lärande och IKT

Inom Lärande och IKT studeras informations- och kommunikationsteknik. Detta forskningsområde arbetar med tre delområden: Organisatoriska perspektiv på tek-

nikanvändning, design och formgivning av teknologirika miljöer samt undervisning och lärandeprocesser i teknikrika miljöer.

Ledarskap, organisation och arbetsliv

Inom detta forskningsområde studeras arbetslivets och yrkesutbildningarnas pedagogik. Viktiga frågor rör professionell reflektion, socialisation, övergången från utbildning till arbetsliv samt arbetsplatslärande. Inom området studeras också ledarskap och ledarskapsutveckling.

Specialpedagogik

I specialpedagogik studeras samspelet mellan individens förutsättningar och samhällets och skolans villkor och resurser. Forskningen omfattar barns, ungas och vuxnas delaktighet, kommunikation och lärande i skilda kontexter och sammanhang. Aktuella studier handlar om exempelvis identitet, makt, styrning, hälsa, inkludering, exkludering, normalitet och avvikelse, femininitet och maskulinitet.

Genus och pedagogiska processer i samhället

Området samlar forskare som studerar genus som processer genom vilka människan formas och förändras i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. Forskningen fokuserar genus och makt i relation till hur och varför vissa värderingar, kunskaper och färdigheter uppstår, vidmakthålls och förändras inom och mellan generationer, grupper och individer.

PSYKOLOGI

Hur samspelar vi med oss själva, med varandra och med miljön omkring oss?
Det fördjupar man sig i inom den psykologiska forskningen.

Forskningen är organiserad i sju profilmråden där många forskare är aktiva i flera områden.

Arbete, organisation och samhälle

Forskning och undervisning inom profilen täcker områden som arbets- och organisationspsykologi, grupppsykologi, hälsopsykologi och genuspsykologi. Arbete kan avse både oavlönat och avlönat arbete, även om området till största delen berör arbetslivets organisationer och arbetsplatser. De specifika områden som forskningen berör är framförallt ledarskap, lärande, arbetsmiljö, stress, hälsa och genus.

Hjärna, arv och miljö i interaktion

Området utgår från forskning som utgår från den biologiska basen för människans beteenden samt hur de påverkas och förändras över tid samt i interaktion med miljöfaktorer, så kallad epigenetik. Frågor som man söker svar på rör hjärnans utveckling, avvikelser och förändring, effekter av olika träningsformer/interventioner som rör kognitiv-, perceptuell- och motorisk förmåga, samt hur människor uppfattar och påverkas av sensorisk stimulering som lukt, smak, ljud och synintryck.

Hälsa och miljö

Miljöns inverkan på människans hälsa studeras, lika väl som människans inverkan på miljön. Det inkluderar biologisk psykologi, perception och kognition, socialpsykologi och personlighetspsykologi. Ämnesområden av särskild vikt är hälsopsykologi, arbetshälsa och miljöpsykologi. Området rör även individspecifika faktorer, som attityder, vanor, sammanhang och beteendeförändring för ett hållbart samhälle.

Idrott

Forskningen inkluderar frågeställningar relaterade till fysisk aktivitet och inaktivitet, hälsoinriktad motionsaktivitet och prestationsinriktad tävlingsaktivitet. Forskning kring hur regelbunden fysisk aktivitet påverkar såväl ohälsotillstånd som välbefinnande, minne och problemlösning.

Klinisk psykologi

Profilmrådet rör professionell verksamhet som avser att förebygga, bota och lindra mänskligt lidande och psykiska komponenter av ohälsa. Det täcker även den systematiska utforskningen av uppkomst, utveckling, diagnostik, bedömning, behandling och prevention av kliniska psykiska tillstånd.

Kognition

Kognition handlar om hur tänkandet bearbetar information och kunskap. Här ryms forskning om inlärning i skolan, bedömningar och beslutsfattande, kognitiv plasticitet i typiskt och patologiskt åldrande, och hur det relaterar till intelligens, stress, ansträngning och personlighetsfaktorer. Här studeras också hur vi uppfattar tid och reglerar vårt beteende tidsmässigt.

Utveckling i alla livsfaser

Forskningsfrågorna riktas mot psykologiska förändringar som inträffar under en livslängd från för tidig födsel till åldrande och demens. Forskningsintressen och utbildning i området omfattar diverse aspekter av utveckling, såväl fysisk och kognitiv som personlighetsutveckling och social utveckling.

SOCIALT ARBETE

Hur kan vi förstå orsaken bakom sociala problem och de konsekvenser de ger upphov till för individer, grupper och samhället?
Det ligger till grund för forskning inom socialt arbete.

Socialt arbete som forskningsdisciplin omfattar studier av sociala problem och deras orsaker och konsekvenser. Socialt arbete har utvecklats från en starkt tvärvetenskaplig tradition, har en grund i social teori och bygger på teorier och metoder från ett stort antal angränsande discipliner.

Barn, unga och familjer i välfärdssamhället

Inom profilens forskningsprojekt studeras generella frågor om sociala problem, social välfärd och hälsa bland unga. Viktiga teman rör barns och ungdomars egna erfarenheter av utsatthet och samhällsinsatser. Familjens roll i förhållande till olika sociala problem och familjen som mål för socialpolitiska reformer är teman som belyses av forskare inom profilen.

Insatser, missbruk, utvärdering

Forskningen om insatser fokuserar framförallt på vad olika insatser består av, hur de förmedlas, uppfattas och vad de resulterar i under olika omständigheter. Forskningen om missbruk koncentreras i huvudsak på alkohol, narkotika och läkemedel. Man studerar även insatser vid missbruk, såväl frivilliga insatser som socialtjänsten och vården erbjuder som tvångsvårdande insatser.

Organisation, profession och kunskap

Forskningen handlar bland annat om hur det sociala arbetet kategoriseras och organiseras inom olika sektorer av samhällslivet, den offentliga sektorn, den privata sektorn eller det civila samhället. Det handlar också om relationer mellan olika professioner samt om det sociala arbetets kunskapsbas.

Psykisk hälsa och välbefinnande i sociala och sjukvårdande verksamheter

Inom profilen studerar forskare bland annat organiserandet av stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning i kommuner, införandet av nya samhällsbaserade arbetssätt och tvångsvård. Ett annat tema inom profilen är kopplat till den somatiska sjukvården. Här studeras genusaspekter och psykosociala aspekter på cancersjukdom och cancervård, reproduktiv hälsa och psykiatri.

Ålder och åldrandets sociala och kulturella villkor

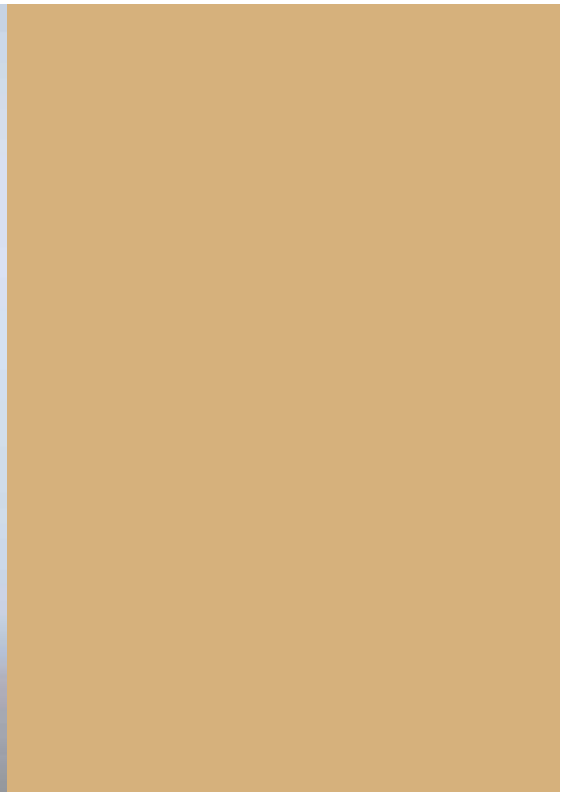
Fokus för profilens forskningsfrågor riktas mot att förstå och analysera ålder och åldrandets sociala, kulturella och materiella villkor och hur omsorg kommer till uttryck i en välfärdsstatlig kontext.

Funktionshinderforskning

Inom området bedrivs forskning som syftar till att främja långsiktig kunskapsuppbyggnad om funktionshinder. Ett ytterligare syfte är att verka för ett konstruktivt menings- och informationsutbyte med brukarintressen, handikapprörelsen och andra verksamheter inom funktionshinderområdet.

Internationalisering och migration

Forskningen rör utsatthet och socialt arbete sett i internationell kontext och inkluderar forskning om individer och grupper som migrerat. Det rör exempelvis ny-anlända ensamkommande flyktingbarns hälsa, sociala situation och inkludering, hur flyktingar kommer in på arbetsmarknaden samt även tillfälliga arbetsmigranternas utsatthet och tillgång till socialt stöd.

SOCIOLOGI

Samspelet mellan människor i såväl sociala relationer som i strukturer studeras inom sociologi.

Forskningen sker i ett antal forskargrupper.

Arbete, familj och jämställdhet

Här studeras välfärdsstatens relation till genus i familj och arbete, hur familjens karaktäristik och resurser påverkar barns framtida utbildning, arbete och hälsa samt hur par kommer fram till sätt att organisera familjeliv och ekonomi.

Invandringsattityder, nationalism och rasism

Denna forskning behandlar invandringsattityder, rasism och nationalism. I fokus står attityder som invandringsmotstånd, välfärdschauvinism och nationell identitet. Man tittar även på hur vardagsrasism skapar, upprätthåller och destabiliserar rasifierade strukturer i samhället.

Kritisk organisationsforskning – COS

Ett forskningsnätverk som syftar till att stärka och utveckla kritisk organisationsforskning. Nätverket har ett brett och inkluderande perspektiv på arbete och organisationer där såväl organisering av betalt arbete i ett kapitalistiskt samhällssystem som organisering av familjeliv och obetalt arbete inkluderas.

Miljöattityder och miljöbeteenden

Den huvudsakliga forskningsfrågan inom detta område är varför människor som bryr sig om och oroar sig för miljön inte alltid agerar för att förbättra miljön. Hur ska de globala miljöproblemen kunna lösas om inte människor som värnar om miljön agerar för att förbättra den?

Sociala studier av internet och sociala medier

Hur påverkar människors användning av digital teknik identiteter, institutioner och sociala strukturer? Här studeras på vilket sätt sociala nätverkssajter, bloggar, mediedelningstjänster och andra samarbetsplattformar online bidrar till att förändra villkoren och möjligheterna för civilsamhälle, politik, vetenskap och kultur.

Vetenskapsstudier

Inom denna forskningsgrupp studeras bland annat vetenskapligt författarskap, forskares samverkan med omgivande samhälle, samhällsvetenskapernas etablering och akademisering samt kvinnors och mäns karriärvillkor inom universitetsvärlden. Inom gruppen sker också utveckling och validering av indikatorer för mätning av vetenskaplig verksamhet.

Välfärd, politik och social stratifiering

Denna forskning handlar i huvudsak om sambanden mellan social skiktning och människors attityder, värderingar och beteenden och hur dessa samband kan förklaras utifrån skillnader i nationell kontext.

Äldreforskning

Det faktum att befolkningarna i många länder blir allt äldre, medför en lång rad utmaningar för den moderna välfärdsstaten. Institutionens forskning på detta område rör bland annat äldres välfärd och levnadsförhållanden, äldres arbetskraftsdeltagande och attityder till pensionsålder.

STATSVETENSKAP

Hur ska samhället och politiken organiseras för att möta nutidens och framtidens utmaningar? Det söker man svar på i statsvetenskap.

Forskningen vid statsvetenskapliga institutionen bedrivs inom ramen för fem sammanhållande forskargrupper. Varje grupp består av forskare, lärare och doktorander och leds av en eller två professorer.

Den representativa demokratin – politiska institutioner och partier i Sverige och Europa/EU

Inom detta område studeras hur det politiska systemet på nationell och europeisk nivå möter vår tids stora demokratiska utmaningar. Fokus är på val, partier, regeringsbildning och koalitioner.

Miljö- och naturresurspolitik, relationen stad och landsbygd, styrning och förvaltning

Genom att studera styrning och förvaltning av komplexa institutionella system söker man en fördjupad förståelse av hur politik och policy, deltagande och samverkan kan utformas till stöd för en hållbar utveckling.

Kommuner, regioner, offentlig verksamhet

Här studeras hur offentlig verksamhet drivs, styrs, utmanas och förändras på lokal, regional och nationell

nivå. Studier avser bland annat den lokala och regionala demokratin funktionssätt, kvinnors och utsatta gruppers deltagande i förvaltningen samt styrning och utvärdering inom offentlig verksamhet.

Freds- och konfliktstudier

Forskargruppen fokuserar på frågor som rör omvälvande förändringar relaterade till fred, krig, kriser och katastrofer. Två frågeställningar är centrala: Hur kan en långsiktigt hållbar fred byggas? Hur ska effektiv krishantering organiseras?

Utbildningsledarskap

I denna tvärvetenskapliga forskningsgrupp vid Centrum för Skolledarutveckling handlar centrala forskningsfrågor om styrning, ledning och stöd i olika utbildningsorganisationer. Det innefattar forskning om skolans utmaningar och hur dessa kan hanteras samt ledarskapets roll.

TILLÄMPAD UTBILDNINGSVETENSKAP (TUV)

Skola och förskola, barns och ungas lärande och pedagogernas arbete
- hur formas, styrs och förändras de idag? Storskaliga kunskapsmätningar, digitalisering
och utvärdering - hur kan de utformas och vilka effekter kan vi se?

Forskningen inom Tillämpad utbildningsvetenskap bedrivs inom fem forskningsprofiler.

Förskola - organisation, demokrati och hållbarhet

Forskningen handlar om hur förskola och fritidshem kan utvecklas och organiseras så att den pedagogiska verksamheten tar till vara barns initiativkraft och förmågor, samtidigt som förskolan bidrar till demokratisk och hållbar samhällsutveckling.

IKT Medier och Lärande

Hur digitaliseringen av samhället påverkar utbildning studeras i denna tvärvetenskapliga forskningsprofil. Frågorna kretsar kring tvärsnittet mellan styrdokument, digitalisering av utbildning, sociala strukturer, undervisning, lärande och bedömning från förskola till högre utbildning.

Storskaliga kunskapsmätningar: kvalitet, rättvisa och konsekvenser

Forskningsprofilen har fokus på frågor kopplade till kvalitet, rättvisa och konsekvenser i samband med olika former av storskaliga kunskapsmätningar. Forskning be-

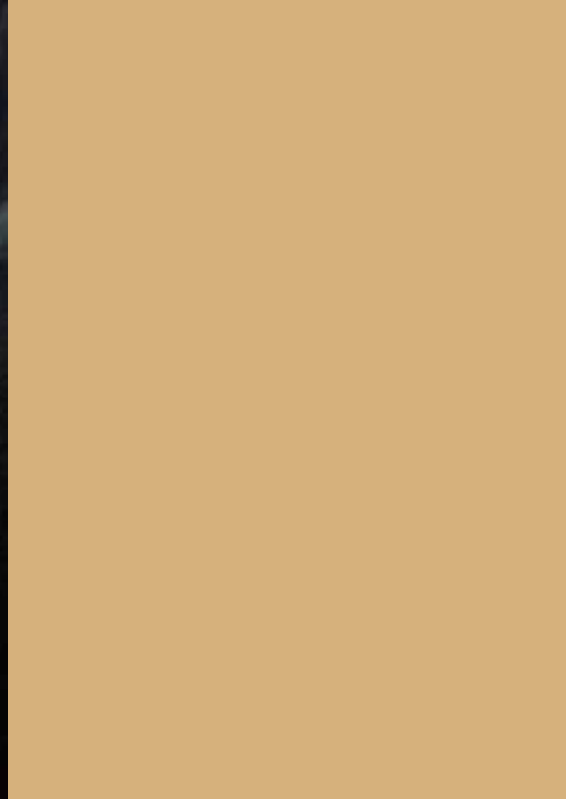
drivs i huvudsak kring högskoleprovet, nationella prov och internationella mätningar. Forskningen syftar till att närmare undersöka individers och grupperas skilda prestationer på olika typer av prov och hur dessa kan förklaras och förstås.

Utbildningspolicy och ungas övergångar

Forskningen rör dels skolans styrning och marknadsorientering och följderna för den pedagogiska praktiken. Dels gäller den ungas övergångar från skola till arbete, högre utbildning och vuxenliv samt samhällets riktlinjer för att förebygga och hantera avhopp och ofullständig gymnasieutbildning.

Utvärdering

Forskning om olika former av utvärdering, deras kännetecken och betydelse för styrning, ansvarsutkrävande och förändringsarbete. Vilka konsekvenser utvärdering och utvärderingssystem får för verksamhetens praktik och de granskade studeras. Området omfattar också metodutveckling för analys av utvärderingars roll och betydelse i demokratisk styrning, ansvarsutkrävande och verksamhetsutveckling.

CEDAR – ENHETEN FÖR DEMOGRAFI- OCH ÅLDRADEFORSKNING

Vad formar de långsiktiga befolkningsförändringarna?
Hur påverkas samhälle och individer av befolkningens åldrande?

Forskningen inom Cedar (Centre for Demographic and Ageing Research) behandlar olika aspekter av befolkningsförändringarnas drivkrafter och konsekvenser ur ett samhälls- och hälsoperspektiv, med särskilt fokus på den åldrande befolkningen.

Befolkningsomvandlingens drivkrafter

Forskningen handlar om hur förändringar i mortalitet, fertilitet och migration format transitionen från en ung till en åldrande befolkning. Centrala frågor gäller hur demografiska och sociala förändringar format familjestrukturer och välfärdssamhällets omvandling.

Kognitivt och fysiskt åldrande

Mot bakgrund av det demografiska åldrandet bedrivs en tvärvetenskaplig forskning om människors fysiska och kognitiva åldrande. Forskningen studerar bland annat betydelsen av livsstil och sociala relationer för dödlighet och demenssjukdomar.

Äldres deltagande och livsvillkor

Forskningen rör olika hinder för äldres deltagande i arbetslivet samt konsekvenser av att arbeta längre eller att gå i tidig pension, men också äldres sociala liv och aktivitetsmönster.

Hälsa och livsvillkor bland personer med funktionsnedsättning

Utifrån historiskt och modernt material analyseras hur hälsa och socioekonomiska förhållanden förändrats bland grupper med funktionsnedsättning under skilda skeden av den demografiska transitionen.

Urfolkshälsa och kolonialism

I ett internationellt jämförande perspektiv analyseras hälsa och socioekonomisk förändring bland urfolk i relation till majoritetsbefolkningar i Sverige, Nya Zeeland och Australien.

CERUM – CENTRUM FÖR REGIONALVETENSKAP

Varför finns det städer, varför har städer olika storlek och vilken roll har landsbygden i stadssystemet? Var bosätter sig människor och vad är hållbar tillväxt? Vilken betydelse har kultur och infrastruktur för val av lokalisering?

Många av dagens samhällsutmaningar har uppenbara kopplingar till lokalisering, hållbara strukturer, mobilitet och tillgänglighet. Det gäller relationerna mellan stora och små städer, mellan städer och landsbygd, fastighetsmarknadernas funktion, effekten av åtgärder riktade mot olika miljöbelastningar samt infrastrukturens påverkan på rörlighet och lokalisering.

Inom ramen för Cerums grundläggande mångvetenskapliga uppdrag – att initiera forskning och forska om lokaliseringsmönster och tillväxtens dynamik på olika platser i världen – finns ett antal tematiska områden.

Infrastruktur och regional utveckling

Här studeras sambandet mellan transportinfrastruktur, lokalisering och regional utveckling. Hur ska samhälls-ekonomiska intäkter och kostnader mätas vid infrastrukturinvesteringar? Hur påverkar transportsystemet lokalisering, handel och utbyte mellan platser? Vilka effekter får det för regional utveckling och hur kan utvecklingen mätas?

Städer, landsbygd och fastighetsmarknader

Varför finns städer och varför är de olika stora? Vad kännetecknar de städer och de landsbygd som utvecklas och vilka stagnerar? Vilken betydelse har fastighetsmarknadernas funktion för olika platsers utveckling?

Kulturens roll för regional utveckling

Hur förvaltar städer, regioner och landsbygd sitt kulturella kapital? Vilken roll har kulturpolitiken? Vilka förändringar sker inom kultursektorn? Hur påverkas kulturella identiteter av ökad mobilitet och informationsflöden? Vilken betydelse har det kulturella kapitalet relativt andra tillgångar för en hållbar regional tillväxt?

Klimat- och energipolitik

Hur påverkar klimat- och energipolitik, exempelvis koldioxid- och energiskatter samt handel med utsläppsrätter samhällets resursanvändning? Vilken politik leder till en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar resursanvändning?

ENHETEN FÖR POLISUTBILDNING

Umeå är en av tre platser i landet med polisutbildning. Här forskar man om polisarbetet, rättsväsendet och brottsligheten.

Polisutbildningen vid Umeå universitet samlar ett nätverk av forskare med intresseområden som anknyter till polisutbildningen. Forskarna representerar flera institutioner från de medicinska, humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteterna.

Stress och hälsa i polisarbete

I profilen forskas om frågor som hur enskilda poliser hanterar stress och traumatiska erfarenheter som de utsätts för i yrket och på vilket sätt de är mentalt motståndskraftiga.

Polisiär organisering, kompetens och profession

Forskning om hur polisens organisation och anställda möter aktuella samhällsförändringar. Teman är omorganisering, polisens yrkessocialisation och utvecklande och användande av reflexiva förmågor i polispraktik.

Radikalism, närpolis och trygghet

Inom profilen bedrivs bland annat forskning om frågor kring samverkan mellan civilsamhälle och lokala offentliga aktörer i syfte att motverka radikaliserings. Enkelt uttryckt handlar det om att skapa möjligheter för människor att leva ett säkert och tryggt liv.

Migration och polisiärt arbete

Forskningsfokus ligger både på de migrerade själva, ensamkommande barn, familjer, vuxna och äldre, men också på de samhällsaktörer som är inblandade i arbetet. En sådan samhällsaktör är polisen, där centrala teman behandlar polisens roll och delaktighet i olika migrationsprocesser, såsom vid gränskontroll, asylprocess, avvisning eller under integrationsfasen.

JURIDISKT FORUM

Juridiken placerad i sin samhälleliga kontext utifrån perspektiv som bland annat genus, barn, klass och funktionshinder, forskas det om på Juridiskt forum.

Forskningsprofilerna Rätt och samhälle och Genusrättsvetenskap karaktäriseras av gränsöverskridande och tvärvetenskapliga problemformuleringar, teorier och metoder.

Mänskliga rättigheter, jämställdhetsrätt- och politik i en nordisk och internationell kontext

Denna forskning är central för utvecklandet av de två masterprogram som Juridiskt forum deltar i.

Arktis och jämställdhet

Inom ramen för nätverk med universiteten i Tromsø, Archangelsk, Rovaniemi, Queens och Quebec bedrivs forskning om genus, rätt och jämställdhet i Arktis. Pågående projekt är mäns våld mot samiska kvinnor och befolkningens åldrande i den svenska arktiska regionen.

Barnrätt, brottsoffer och juristprofessionen

Forskningen utgår från barnrättsteori och omfattar flera rättsområden med tyngdpunkt på socialrätt och straffrätt. Forskningen omfattar bland annat barns utsatthet för våld och övergrepp inom familjen.

Familjen

Rättigheter, genus, normalitet och subjektivitet i en familjekontext står i centrum. Forskningen belyser processer, strukturer och diskurser relaterade till genus, sexualitet och makt i familjen, bland annat om föräldraskap och vårdnad om barn.

Funktionshinder

Området handlar om att studera regleringen av transporträtt och upphandling i förhållande till funktionshinder och kön och vilket inflytande diskrimineringsrätten har på området.

Skatter i en samhällskontext

Forskningen inom detta område är omfattande. En del handlar om studier av vilken skattepolitik som krävs för att EU och dess medlemsländer ska utveckla rättvisa och hållbara regelverk, ekonomiska system och institutioner för att klara av välfärden och framtida sociala utmaningar. Ett annat område handlar om skattesystemens betydelse för jämställdheten.

Straffrätt, rättsväsendet, brottsoffer, genus

Inom detta forskningsområde analyseras och problematiseras teoretiskt och empiriskt straff- och straffprocessrätt vad avser mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld, människohandel, prostitution samt genus, brott och subjektivitet.

Välfärdsrätt, åldrande, migration och sociala rättigheter

Forskningen handlar om olika aspekter på det sociala medborgarskapet, som regleringen av äldreomsorgen, migranternas ställning i rätten och samhället samt hur ansvaret för individens välfärd fördelas mellan stat, individ och familj.

UMEÅ CENTRUM FÖR GENUSSTUDIER (UCGS)

Makt, kunskap och kritik är ledord för genusforskningen.
Hur kan vi förstå och utmana normer och sociala hierarkier i historien och i samtiden,
samt nya former av diskriminering, exploatering och exkludering?

Inom genusforskningen undersöks hur olika maktrelationer samverkar med varandra. Makt på arbetsmarknaden, i sjukvården, skolan, äldreården, socialtjänsten, kulturen och politiken. Makt över kroppen, historien, minnet, skrivandet, reflekterandet. Makt i språket, konsten, och litteraturen. Genusforskning vid Umeå universitet bedrivs både som eget ämne och inom andra ämnen. Vid UCGS samarbetar forskare från ämnen som genusvetenskap, statsvetenskap, sociologi, informatik, ekonomisk historia, etnologi, litteraturvetenskap och folkhälsovetenskap.

Politik och ekonomi i en globaliserad värld

Hur ser möjligheterna till jämställdhet och jämlikhet ut ur historiskt, samtida och globalt perspektiv? Hur skapas en jämlik fördelning av makt och resurser i samhället?

Känslans och kroppens demografi

Hur präglas förståelsen av genus och generation av emotionella narrativ? Hur förkroppsligas emotionella erfarenheter av demografisk rörlighet? Våldets demografi: Vilka konsekvenser har våld i olika former för kropp och hälsa?

Tvärsektoriella kunskapsformer/kunskapande

Hur kan vetenskapliga respektive konstnärliga metodologier tas i bruk i kunskapssökande och teoriutveckling inom båda fälten? Hur kan mötet mellan olika vetenskapliga angreppssätt och olika former för aktivism och praktiskt förändringsarbete bidra till metodologisk och teoretisk utveckling inom genusforskning?

Samhällsvetenskapliga fakulteten
Umeå universitet, 2017

Foto: Bergslagsbild, Elin Berge, Malin Grönborg,
Mattias Pettersson, Mikael Lundgren, Mostphotos,
Ulrika Bergfors, Ulrika Sahlén

Layout: Inhousebyrån, Kommunikationsenheten

Tryck: UmU Tryckservice

www.samfak.umu.se/forskning

UMEÅ UNIVERSITET